
Eesti erakondade virtuaalne nägu

Allan Sikk, Riigikogu kantselei majandus- ja sotsiaalinfo osakond
allan.sikk@riigikogu.ee, tel 631 6643

Uurimuse eesmärgiks on eesti erakonnaveebide igapäevase näo kaardistamine sisukategooriate alusel. Samuti on toodud välja häid näiteid ning soovitusi, mida parteid võiksid arvesse võtta oma kodulehekülgede arendamisel. Sisuliselt kõigil eesti erakondadel on olemas oma kodulehekülg, kus on esitatud vähemalt põhiline teave erakonna kohta. Parteiveebid on enamasti teabemahukad ja täidavad informatiivset funktsiooni hästi. Arenguruumi oleks tegevpoliitikute isiksuste avamise, piirkondade tegevuse kajastamise ning multimeedia kasutamise osas. Parteide kodulehtedest olulisemaks interneti rolliks demokraatia edendamisel võivad lähitulevikus aga kujuneda eri parteisid hõlmavad valismootorid. Erakondade leheküljed võiksid olla kommunikatiivsemad. Välkposti teel on võimalik ühenduse võtmine kõigi erakondadega, paljude tegevpoliitikutega ning piirkondlike organisatsioonidega, kuid vähem on võimalusi aktiivsemaks suhtluseks. Mitmeid kaasaegseid võimalusi (foorumid, ajaveeb, kommenteerimine) kasutatakse üsna piiratud. Eesti erakonnaveebide üheks omapäraks on Erakonnaseaduse poolt neile püstitatud nõuded – majandusaasta ja annetuste aruannete avaldamine – mida üldiselt täidetakse, kuigi ilmselt oleks selles osas ruumi standardiseerimiseks.

Käesoleva uuringu eesmärgiks on analüüsida eesti erakonnaveebide igapäevast väljanägemist valimiskampaania välisel perioodil. Uuring on teostatud 2006. a. mai lõpus ehk valimistest piisavalt eemaloleval ajal, mistõttu see võiks anda hea ülevaate tavapildist. Valimiste hooajal oleks erakondade virtuaalne nägu alltoodust kindlasti erinev. Eeldada võib, et siis kulutatakse parteiveebide ajakohastamisele, mahule ja üldisele kvaliteedile oluliselt rohkem ressursse ja energiat, mida on aimata ka „argiseid” veebe vaadeldes.

Tuleb rõhutada, et tegu on läbilõikega erakonnaveebidest ühel ajahetkel. Vahetult enne või peale uuringu teostamist võis toimuda nende uuendamine. Põhjalikuma ning kindlasti ka objektiivsema pildi saamine erakondade veebidest eeldab pikaajalisemat lehekülgi ja nende muutusi seiravat uuringut. Seetõttu tuleks alltoodud kohatist kriitikat vaadata pigem teiste (võimalik et ajutistest) vigadest õppimise soovitusena. Üheks uuringu eesmärgiks on anda heatahtlikke näpunäited, mida erakonnad võiksid edaspidi kodulehekülgede arendamisel arvesse võtta.

Uuringu lähtealuseks on võetud Pippa Norrise poolt välja pakutud erakonnaveebide sisu klassifikatsioon ning nende kaks põhifunktsiooni: *informatsiooni-* ja *kommunikatsioonifunktsioon*. See võimaldab mingil määral eesti erakondi võrrelda varasema laia uuringuga Euroopa Liidu liikmesmaades 2000. a.¹ Võib eeldada, et igal pool on tollasega võrreldes toimunud oluline areng. Midagi võib uuring seetõttu öelda ka üldisemalt selle kohta, mis suunas erakonnaveebid liiguvad. Norrise sisurubriike tuleb eesti erakondade puhul täiendada vähemalt kahe olulise elemendiga: erakondade väljaanded ning Erakonnaseaduses nõutud aruanded. Lisaks selgus uuringu käigus, et eesti erakondade kodulehtedel on muudki sisu, mis Norrise klassifikatsioonist puudub.

¹ Pippa Norris (2003). „Preaching to the Converted? Pluralism, Participation and Party Websites,” *Party Politics*, 9(1): 21-45.

Käesolev uuring vaatlleb 12 eesti erakonna kodulehekülgi:

- Keskerakond (www.keskerakond.ee)
- Res Publica (www.respublica.ee)
- Reformierakond (www.reform.ee)
- Eestimaa Rahvaliid (www.erl.ee)
- Isamaaliit (www.isamaaliit.ee)
- Sotsiaaldemokraatlik Erakond (www.sotsdem.ee)
- Eesti Vasakpartei (www.esdtp.ee)
- Iseseisvuspartei (www.iseseisvuspartei.ee)
- Eesti Kristlikud Demokraadid (www.ekd.ee)
- Konstitutsioonierakond (www.kpartei.ee)
- Vene Erakond Eestis (www.rusparty.ee)
- Vabariiklik Partei (www.vabariiklikpartei.ee)

Ärregistri andmebaasis sisalduvad lisaks neile veel neli, mis on tegelikult kas ühinenud või ühinemas teiste erakondadega või neil puudub kodulehekülg (Demokraadid, Pensionäride Erakond, Vene Ühtsuspartei; Põllumeeste Kogu kunagine lehekülg www.konservatiivid.ee on teise kasutaja käsutuses). Isamaaliidu ja Res Publica ühinemine oli küll uuringu läbiviimise ajal õhus, kuid veel piisavalt varases staadiumis, et erakondade veebe eraldi vaadelda.

Allpool on esmalt hinnatud erakonnaveebide üldmuljet. Seejärel analüüsime seda, kuidas erakonnad on lahendanud veebilehtedel Erakonnaseadusest tulenevad kohustused. Uuring vaatlleb järgnevalt seda, kas erakondade lehed sisaldavad endas Pippa Norrisse poolt välja toodud elemente ning kuidas paistavad eesti erakonnad välja sajandivahetuse lääne erakonnaveebide taustal. Viimased peatükid on pühendatud uuenduslikkuse küsimustele – millised on uued erakonnaveebidele omasteks saanud sisukategooriad ning millised on võimalused mida erakonnad võiksid enam kasutada.

Üldpilt

Oodatult on parlamendierakondade leheküljed mahukamad ja professionaalsemad kui parlamendiväliste omad ning suuremate erakondade lehed põhjalikumad võrreldes väiksemate omadega. Kõikidel erakondadel on lehtedel üleval kõige kesksam info, mida sealt valimistevahelisel perioodil otsida võidakse: posti- ja välkpostiaadress, ülevaade juhtidest, programm, põhikiri (v.a. Konstitutsioonierakond). Kõik erakonnaveebid, v.a. Konstitutsioonierakonna ja Vene Erakonna omad, on peaversioonis eestikeelsed (nimetatud kahel eestikeelset lehte sisuliselt polegi).

Ühtset ülesehitust parteiveebidelt ilmtingimata oodata ei maksaks. Iga erakond soovib lehekülje eeldatavalt oma näo järgi kujundada ning nii nagu näod, on erinevad ka kodulehed. Samuti on raske lehekülgede ülesehitust objektiivselt hinnata kuna nende külastamise põhjused ja külastajate huvid võivad olla päris erinevad. Seetõttu on osad käesoleva uuringu hinnangud kindlasti subjektiivsed. Mis võib siinkirjutaja jaoks olla raskestileitav (nt. kohalike organisatsioonide lehed), võib vastava info tegeliku otsija arvates olla loogiliselt esitatud. Ühtlasi ei pruugi tavakülastaja jaoks kõik üldse nähtav olla. Nii võib käesolevast uurimusest mõne erakonna puhul jääda mulje, nagu neil siseveebi ei oleks, kuid allpool tähendab see

siiski vaid seda, et erakonna koduleheküljel pole sellekohast viidet. Sama võib puudutada näiteks suhtluslistidega liitumist ja nende olemasolu.

Sageli on erakonnaveebide keeruline struktuur siiski pisut häiriv. Mitmel puhul on avalehekülg informatsioonist üleküllastunud (Konstitutsioonierakond, Res Publica) või vastupidi liigselt lakooniline, tõstes esile vaid mõne olulise rubriigi (nt. pressiteated Keskerakonna puhul või ühe kirjutise aktuaalsel teemal Rahvaliidu ja Sotsiaaldemokraatide kodulehekülgedel). Teine sage probleem on see, et osa olulist infot on avalehest päris mitme hiireklõpsu kaugusel ning sinna jõudmise tee ei ole alati intuitiivselt väga selge (nt. pole Res Publica ja Vene Erakonna arveldusarve leidmine potentsiaalsele annetajatele kuigi lihtsaks tehtud). Üheks üldisemaks probleemiks on peamiselt liikmetele, ajakirjanikele ning kõigile teistele huvi pakuva informatsiooni esitus. Kohati esineb ka tehnilisi lapsusi – nt. peale Res Publica noortekogu Noored Konservatiivid lehekülje külastamist jääb sinna lõksu (www.respublica.ee viib tagasi noortekogu lehele).

Pressiteadete esiletõstmine mitme erakonna puhul viitab sellele, et üheks agaramaks parteiveebide külastajaks võivad olla ajakirjanikud. Samas võiksid erakonnaveebid olla hoopis sõltumatuks infokanaliks erakonna ja tema toetaja või liikme vahel, kust viimased saaksid kätte just neid (mitte väljaannete toimetajaid või reklaami tellijaid) huvitavat ja ka toimetamata informatsiooni. Küsitav on aga, kas selle jaoks on pressiteated kõige mõistlikum vorm.

Väga palju leiab erakondade lehekülgi, mis on sõnastatud olevikus, aga mille lähemal vaatlemisel selgub, et tegu on aktuaalsuse kaotanud teemade või tegevustega. Sageli on ürituste vms. juures puudu kuupäevad, kuupäevade juures aastarvud. Näiteks ei teeni ülevaated kunagi õhinaga algatatud aga kodulehe andmetel soiku jäänud sportlikest, klubilistest jms ettevõtmistest seda eesmärki milleks nad ilmselt internetti on jõudnud. Kõige enam hakkab seda silma väga mahuka Res Publica lehekülje puhul, kus leiab laialdast kajastamist erakonna asutamise periood. Ilmselt võiksid erakonnad rohkem tegeleda vanema info ühel või teisel kombel arhiveerimisega. Samas tuleb siiski väga tervitada näiteks valimisreklaamide säilitamist erakonnaveebides (nt. Res Publica, Reformierakond, Sotsiaaldemokraadid) ning raske on öelda, kas ajaloo talletamisele ikka tuleks eelistada aegunud info järjekindlat eemaldamist.

Üle poole aasta peale 2005. a. kohalike omavalitsuste valimisi on endiselt märgatav, et väga suur osa tööst kodulehtedega tehakse seoses valimistega. Samas mõjuvad erakondade riiklike ja kohalike juhtfiguuride tutvustused, kus vastatakse küsimustele nagu „miks ma kandideerin?“ või „mida me Tallinnas muudaksime?“ mõnevõrra aegunutena.

Rahastamisaruanded

Eesti erakondade veebilehed on arvatavasti unikaalsed selles mõttes, et neil on ka legalne staatus, kuna Erakonnaseaduses on sätestatud neile sätestatud funktsioonid:

§12². Majandusaasta aruanne

...

(2) Erakonna üldkoosolek või põhikirja järgi seda asendav organ kinnitab igal aastal erakonna majandustegevuse aruande ja avalikustab selle erakonna veebilehel. ...

§12³. Annetuste avalikkus

(1) Erakonna poolt saadud annetuste kohta peab erakond registrit. Erakond avalikustab annetuste registri oma veebilehel. ...

Kõikide Riigikogus esindatud erakondade lehekülgedel on need nõuded vähemal või suuremal määral täidetud. Parlamendis esindamata erakondadest on leitavad ainult Vasakpartei ja Vabariikliku Partei annetuste registrid ja aastaaruanded.

Erakonnaseaduses puudub reegel selle kohta, kuidas need andmed esitada tuleb – millal avalikustada, kui kaua vastavat teavet veebilehel säilitada jne. Seetõttu on erakondade praktikad erinevad. Kaks erakonda (Reformierakond ja Isamaaliit) olid 2006. a. mai lõpuks avaldanud ka eelneva aasta aruanded. Kõigil (v.a. Isamaaliit ja Keskerakond) oli üleval ka 2003. a. aruanne, Vasakparteil ja Vabariiklikul Parteil ka 2002. a. aruanne.

Mõnevõrra suurem segadus puudutab annetuste registreid. Mõnedel erakondadel on esitatud ainult viimaseid kvartaleid puudutav osa – Isamaaliidul 2006. a. esimese kolme kuu aruanne, Keskerakonnal jooksva aasta aruanded. Teiste erakondade annetajate registrid on saadaval ka varasema perioodi kohta, samas on Res Publica ja Vasakpartei uusimad andmed annetuste kohta 2005. a. lõpust.

Kohati pole aruannete leidmine erakonnaveebidest kuigi lihtne. Avalehel on nendele hästi nähtav viide Reformierakonna, Rahvaliidu ja kahel parlamendivälisel erakonnal, üsna lihtsalt leitav ka Sotsiaaldemokraatidel ja Keskerakonnal. Üsna raske on leida Res Publica ja Isamaaliidu aruandeid. Res Publica aastaaruanded on rubriigis „tegevus>ajalugu” ja annetuste register rubriigis „inimesed ja kontaktid>toetajad”. Isamaaliidu mõlemad aruanded leiab rubriigist „erakond>partnerid”.

Informatiivne funktsioon

Järgnevalt on analüüsitud, kuivõrd täidavad eesti erakonnaveebid informatiivset funktsiooni ehk toimivad sisuka teabe allikana liikmete, toetajate ja teiste huviliste jaoks. Pippa Norrisse sisukategooriatest on välja jäänud kolm. *Parlamendikandidaatide info või elulugusid*, mis on erakonnaveebide sage element (77 protsendil Norrisse uuringus olnud veebidest), pole mõistlik otsida üle poole aasta enne parlamendivalimisi. Rubriik „mida uut?” kuulub ilmselt üldisemalt interneti eilsesse päeva. 34 protsendile lääne erakonnaveebidest iseloomulikud viited *ametühinguseksioonidele* puuduvad eesti parteiveebides täielikult.²

² Siin ja edaspidi andmed Norris (2003).

Ajalugu

Oma ajaloost annavad veebilehel ülevaate üheksa erakonda kaheteistkümnest. Parlamendierakondadest on see suhteliselt põgus Keskerakonnal ning puudub Rahvaliidul. Mõnel puhul (Vasakpartei) on ajalugu puudutav lehekülg üsna raskesti leitav. Huvitav on märkida, et erakonna ajalugu on sageli väga põhjalikult esitatud inglisekeelsetes veebides – näiteks Isamaaliidul ja Keskerakonnal.

Organisatsioon

Mingit teavet erakonna organisatsiooni kohta leiab kõikide erakondade kodulehtedelt. Mõnedel puhkudel piirdub see küll ülevaatega juhatuse koosseisust – eriti parlamendiväliste erakondade juures. Reeglina on siiski esitatud infot ka piirkondlike organisatsioonide ja sidusorganisatsioonide kohta.

Uudised ja pressiteated

Erakonna pressiteadete ja uudistearhiivide sektsioone võib üldiselt pidada üheks põhjalikumaks osaks eesti erakonnaveebidest. Enamasti on värskemad uudised toodud juba parlamendierakondade avalehtedel või viib uudistesektsiooni silmatorkav viit. Erandiks on siin Rahvaliit, kelle pressiteadete sektsioon oli 2006. a. mai lõpu seisuga tühi. Vähemalt mingis mahus leiab uudised ning pressiteateid ka parlamendiväliste erakondade veebidest.

Samas on mitmete erakondade trükimeedia kajastus mõnevõrra kaoitiline ning parteijuhtide artiklite otsimine sealt pole väga mugav ega otstarbekas. Samas võiks see olla erakondadele soodus – seal saaks lisaks ajakirjanduses ilmunud artiklitele esitada neid, mis mingil põhjusel meediasse ei jõudnud ning ka ilmunud artiklite toimetamata/täispikki versioone.

Interaktiivse elemendi oma uudiste ja artiklite sektsioonile on kommenteerimise võimaluse näol lisanud Isamaaliit ja Konstitutsioonierakond, aga eriti aktiivselt külastajad seda võimalust kasutanud pole. Sama kehtib kommenteerimisvõimaluse kohta Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ajaveebis. RSS ajaveeb leidub Vasakpartei koduleheküljel.

Programm

Erakondade üldised poliitilised seisukohad programmi vmt. näol on erakonnaveebide kõige paremini esitatud element. Programmilise dokumendi leiab kõigi eesti erakondade lehekülgedelt. Kuna need on enamasti kas partei kongressi või muu organi poolt ametlikult kinnitatud, on nende veebi panek ka kõige lihtsam (pole tarvis koostada uut teksti) ning kõige vähem vastuolusid tekitav (muu info puhul võivad tekstid erakonna siseselt rohkem vastakaid arvamusi tekitada). Võiks isegi väita, et kui erakonna veebis oleks vaid üks element, võiks selleks olla just programm. Selle valguses on üllatav, et 2000-ndate aastate alguses leidis see vaid 71 protsendi lääne erakondade veebilehtedelt.

Samas on Euroopas kasvav trend sõltumatute valismootorite kasutamine – Hollandis kasutab interneti küsimustikke enda ja erakondade seisukohtade automaatseks võrdlemiseks hinnanguliselt kuni veerand valijaskonnast.³ 2005. a. kohalike volikogude valimiste eel said Tallinna ja Tartu valijad sedasama esmakordselt teha ajalehe Postimees veebiväljaandes. Seega võib tulevikus internet aidata valimisdemokraatiale kaasa võimaldades valijail „automaatselt” erakondade programme võrrelda ilma üksikuid erakonnaveebe külastamata.

Viited välistele lehtedele

Arvukalt viiteid välistele allikatele leiab Res Publica, Isamaaliidu, Sotsiaaldemokraatide ning Konstitutsioonierakonna kodulehelt. Väga üksikud viited on Keskerakonna (Europarlament), Reformierakonna (peaministri leheküljele), Rahvaliidu (Vabariigi Valimiskomisjon, Rahvaliidu Riigikogu fraktsioon), Vasakpartei (Euroopa Vasakpartei), Kristlike Demokraatide (kaks välismaiste jutlustajate lehekülge) ning Vene Erakonna (sõsarpartei Lätis) lehekülgedel. Mitte ühtegi viidet ei ole Iseseisvuspartei ja Vabariikliku Partei lehekülgedel.

Peamiselt viitavad eesti erakonnad oma veebides välismaistele sõsarerakondadele, rahvusvahelistele parteide organisatsioonidele, poliitilistele fondidele jms. Eriti on viited esile on tõstnud Res Publica, kelle avalehel on logodega täiendatud viited. Küllalt kirju on viitade valik Konstitutsioonierakonna leheküljel: peamiselt viidatakse mitmesugustele uudisallikatele meil ja mujal kuid ka Läti sõsarparteile, Vabariigi Valimiskomisjonile ning Keskerakonna Noortekogule.

Tähelepanuväärne on fakt, et ükski erakond ei viita teistele eesti erakondadele. Lisaks eelmainitud Konstitutsioonierakonnale on osaliseks erandiks Res Publica ja Isamaaliit, kus käimasoleva ühinemisprotsessi tõttu on ühismaterjale (nt. Isamaa ja Res Publica liidu leht).

Parteikongressid ja suurokogud

Informatsioon erakondade suurokogude kohta on mõõdukalt kättesaadav. Uuringu läbiviimine jäi ilmselt perioodi, kus kongresside hooaeg polnud veel täit hoogu sisse saanud (v.a. Res Publica ja Isamaaliidu ühinemisega seotud suurokogud). Mingeid viiteid varem toimunud enamasti siiski leiab. Varasemate kongressidega seotud teabe esitamisega paistavad silma eeskätt Keskerakond ja Vasakpartei, kelle lehekülgedelt leiab üksjagu materjali rohkem kui kahe varasema kongressi kohta.

Sündmuste kalender

Selgelt eristuvad sektsioonid sündmuste kalendri kohta leiab Res Publica, Reformierakonna, Isamaaliidu, Keskerakonna ja Konstitutsioonierakonna lehekülgedelt. Kui kolme esimese puhul on see küllalt põhjalik, sisaldades teavet ka kohalike sündmuste kohta (eriti Reformierakonna veebis), siis kahe viimase sündmuste kalendrid on internetis tühjad.

³ Marc Hooghe ja Wouter Teepe (2005). „Party Profiles on the Web: An Analysis of the Log Files of Nonpartisan Interactive Political Internet Sites in the 2003 and 2004 Election Campaigns in Belgium.” Ettekanne Ameerika Politoloogia Assotsiatsiooni Aastakongressil, Washington DC, 5. juuli.

Piirkondade teave

Kümne erakonna veebidest leiab piirkonna- või kohalike organisatsioonide kontaktandmed ning suuremal või vähemal määral täiendavat infot. Ainult Vene Erakonnal ja Vabariiklikul Parteil puuduvad veebis viited tegevusele piirkondlikul tasandil.

Enamasti piirdub piirkondlik info siiski kontaktandmetega ning eesti erakonnaveebid jätavad kaunis Tallinna-keskse mulje. Mingil määral tõusevad üldise pealinnalisuse taustal esile Keskerakonna Tartu, Põltsamaa ja Rae (kuid ka Põhja-Tallinna) osakonnad, mitmed Res Publica piirkonnaorganisatsioonid ning Sotsiaaldemokraatide Tartu piirkonnaorganisatsioon. Head muljet ei jäta mõnel pool üleval olevad piirkonnaorganisatsioonide viidad, mis viivad selgelt aegunud ja suhteliselt sisutute 2005. a. kohalike valimiste lehekülgedele või ei toimi üldse.

Põhikiri

Sarnaselt erakondade poliitiliste programmidega on eesti erakonnaveebides hästi esitatud parteide teine põhidokument – põhikiri. Seda ei õnnestunud leida ainult Konstitutsioonierakonna lehekülgedelt. See kinnitab veelkord, et ametlikult kinnitatud dokumente on erakondadel kõige lihtsam ja vähem problemaatiline oma veebidesse panna.

Inglisekeelne lehekülg

Uuritud kaheteistkümnest erakonnast seitsmel on olemas töötav inglisekeelne versioon veebilehest. Kahel parlamendierakonnal (Reformierakond, Rahvaliit) ning kolmel parlamendivälisel erakonnal (Iseseisvuspartei, Kristlikud Demokraadid, Vene Erakond) seda ei ole. Üldiselt kipuvad inglisekeelsed lehed olema kasinavõitu sisuga sisaldades ainult kontaktandmeid ning piiratud infot erakondade kohta. Nagu eelpool mainitud, on kohati üllatavalt põhjalikud ülevaated erakondade ajaloost.

Venekeelne (eestikeelne) lehekülg

Pippa Norrise uurimuse kohaselt oli 28 protsendil lääne erakondadest olemas leheküljest ka muus võõrkeeles versioon. Eesti rahvuslikku koosseisu arvestades ei ole üllatav, et viiel eestikeelse avalehega erakonnal on lehest olemas ka venekeelne versioon. Põhjalikkusega torkavad nende hulgast silma Res Publica, Rahvaliit ja Vasakpartei, põhiinfo leiab vene keeles ka Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ja Kristlike Demokraatide kohta. Venekeelse avalehega veebide eestikeelsed lehed on puudulikud: Vene Erakonnal puudub see sootuks (olemas küll viide), Konstitutsioonierakonna eestikeelse lehe viide viib kummalisele kolmkeelsele lehele.

Info liidri kohta

Kui valimiskampaaniates ja meedias on liidrid tihti esile tõstetud, siis eesti erakondade veebid jätavad juhtfiguurid üsna selgelt tahaplaanile. 2006. a. juuni alguse seisuga oli ainult Konstitutsioonierakonna esilehel liidri pilt (kuigi ilma nimeta) ning otseviide liidrit

kajastavale leheküljele leidis vaid Reformierakonna päris arvukate viidete seas. Mõnede erakondade (nt Res Publica, Rahvaliid jt) juhte on alamlehekülgedel põgusalt tutvustatud või onära toodud nende kõnesid ja artikleid.

Erakondade ja nende allorganisatsioonide juhtfiguuride kohta käiv teave on üldjuhul mõnevõrra mehhaaniline. Tihti piirdub see kontaktandmetega või põhiandmetega lühikeses *curriculum vitae* vormis. Vähe on pingutatud Riigikogu liikmete ja teiste juhtfiguuride isiksuste väljatoomisel. Positiivseks erandiks on Reformierakonna ning Sotsiaaldemokraatliku Erakonna Riigikogu liikmed ning Tallinna juhtfiguurid, kelle isiku avamisega on rohkem vaeva nähtud, kuigi vastavad kohalike valimiste jaoks koostatud lehed kipuvad aeguma. Märkimisväärsed ja esilehtedel viidatud on Sotsiaaldemokraatide ja Isamaaliidu Europarlamendi liikmete personaalsed veebilehed. Keskerakonna ja Reformierakonna esindajad Europarlamendis on nendega võrreldes väga varjus.

Sidusorganisatsioonid

Noored

Kõikidel parlamendierakondadel on olemas arvestatavad noorteorganisatsioonide koduleheküljed. Enamasti on need eraldi internetiaadressil (aadressil www.rahvaliid.ee asub näiteks hoopis noorteorganisatsiooni veeb), mahu poolest võrreldavad erakondade omadega ning kaasaegsemate interneti vahendite (foorumid, audio-video jmt) kasutamise poolest emaparteidest sageli ees. Arvestades noorte aktiivsemat internetikasutust ning usaldust interneti kui info- ja suhtluskanali osas, on noorteorganisatsioonide lehekülgede mahukus mõistetav. Samal ajal parlamendivälistel erakondadel noorteorganisatsioonide lehekülgi ei ole, need väga kasina sisuga (Konstitutsioonierakond) või aegunud (Vasakpartei).

Naised

Kõigi parlamendierakondade veebidest (v.a. Sotsiaaldemokraadid) leiab infot ka naiste organisatsioonide kohta. Erinevalt noorteorganisatsioonid lehekülgedest on need enamasti väga põgusad, sisaldades peaaesjalikult kontaktandmeid. Tähelepanuväärseks erandiks on Reformierakonna (NaiRe) ja Vasakpartei (Vasaknaised) naisorganisatsioonide üsna sisukad veebid. Parlamendivälistest erakondadest on naisorganisatsioonile pühendatud lehekülg veel Konstitutsioonierakonnal (Naiste Klubi).

Teised sidusorganisatsioonid

Muudest sidusorganisatsioonidest on erakonnaveebides enim esindatud eakate organisatsioonid. Väga sisukas veeb on näiteks Isamaaliidu senioride kogul, kuid informatsiooni eakate ühenduse kohta on ka Res Publica ja Reformierakonna lehel. Ettevõtjate kogude kohta leiab teavet Res Publica ja Isamaaliidu lehel. Mitmel erakonnal on spordi või selle harrastamisega seotud ühendusi, mis kajastuvad ka erakondade veebis. Nii leiab infot Isamaaliidu sportlaste ühenduse, Keskerakonna ning Res Publica jalgpalliklubide ja Konstitutsioonierakonna suvise spordipäeva kohta. Isamaaliidu veebis kajastuvad veel

erakonna Rahvuskultuuri Ühendus ning Demokraatlik-Rahvuslik Jõudude Koostöökoda (mis on loetletud Isamaaliidu ühenduste all, kuigi on tegelikult eraldiseisev organisatsioon).

Multimeedia

Üllatavalt vähe on erakonnaveebides kasutatud multimeedia võimalusi. Varasemate valimiste reklaamklippe leidub Res Publica, Reformierakonna ning Sotsiaaldemokraatide veebides. Lisaks nendele on Reformierakond arhiveerinud 2003. a. valimiskampaania käigus lehel olnud mängud. Üsna veidratele helinditele viitavad Vasakpartei ja Konstitutsioonierakonna leheküljed. Esimese naljade (*sic!*) rubriigist leiab viiteid võõrkeelsetele mp3-vormingus „Internatsionaali” versioonidele ning teise lehel on viit „mp3 подкастинг”, mis viib külastaja klassikalist muusikat edastavale netiraadiole. Rahvaliidu veebist leiab juhendid erakonna logo ning tunnushelina laadimiseks mobiiltelefonile. Usutavasti kasvab multimeedia osakaal erakonnaveebides valimiskampaaniate käigus, kuid kindlasti on selles osas oluliselt arenguruumi ka „igapäevaveebide” raames.

Kommunikatsioonifunktsioon

Pippa Norrise poolt loetletud selle funktsiooni alla kuuluvatest parteiveebide elementidest on ühel või teisel kombel aegunud kaks. Esiteks ei ole tänapäeval enam tavaks eraldi välja tuua webmasteri välkposti aadressi (66 protsendil lääne erakondadest 2000-ndate algul). Teiseks on elektroonilise uudiskirja tellimine asendunud sellega, et erakonnalehed on püsivalt saadaval parteiveebides. Siin väljendub aga huvitav suundumus – aktiivne „kommunikatsioon” on asendunud märksa passiivsema „informeerimisega”, kus uudiskiri ei tuleta ennast liikmele või (potentsiaalsele) toetajale regulaarselt meelde vaid lihtsalt „ootab” huvilist veebis. Lisaks ei olnud uuringu läbiviimise hetkel Eesti erakonnaveebides kajastatud üleskutseid vabatahtlike tegevuseks (Norrise uuringus olnud erakondadest 48 protsendi lehekülgedel; annetamine oli eraldi kategoorias). Seda võib lugeda kahetsusväärseks märgiks eesti erakondade vähesel huvi kohta liikmete ja toetajate laiemaks aktiivseks kaasamiseks. Siiski tuleb märkida, et taoliseid üleskutseid esineb erakondade noorteühenduste lehekülgedel.

Välkpost

Kõikide parlamendierakondade lehekülgedelt on võimalik leida esimeeste, juhatuste, fraktsioonide, keskkontorite ja piirkonnaorganisatsioonide välkpostiaadresse. Erandiks on Res Publica ja Reformierakonna eestseisused ja volikogud, mille kohta on sisuliselt üleval ainult nimekirjad. Parlamendiväliste erakondade juhtide aadressidest puudub Vasakpartei oma ning Vabariikliku Partei juhi aadress on vaid inglisekeelses versioonis. Juhatustest on võimalik ühendust võtta Konstitutsioonierakonnaga, Vene Erakonnaga ning Iseseisvuspartei omadega. Piirkonnaorganisatsioonide välkpostiaadressid leiab Vasakpartei lehelt ning mõne organisatsiooni oma Kristlike Demokraatide lehelt. Üldiselt võib tõdeda, et võimalused erakondadega välkposti teel ühendust võtta on üsna head.

Sõnumi saatmise vorm

Sõnumite saatmise vormi on oma kodulehele pannud Keskerakond, Iseseisvuspartei ning Konstitutsioonierakond. Sisuliselt sama otstarvet täidavad ka Rahvaliidu sõnumivormid „Anna nõu” ja „Kiida meid” ning mingil määral ka Reformierakonna 2007. a. Riigikogu valimistele keskenduv vorm „Küsi ära”. Keskerakonna veebist leiab veel Tallinna probleeme puudutavate sõnumite saatmise vormi „Mis Sulle Tallinnas ei meeldi?”. Teiste erakondadega elektrooniliseks suhtlemiseks saab kasutada ainult välkposti.

Liitumine

Kõikide erakondade veebides (v.a. Konstitutsioonierakond ja Vene Erakond) on võimalus liikmeksastumiseks. Neljal erakonnal on avalduste või enda huvist teatamise veebivormid (Res Publica, Reformierakond, Isamaaliit, Sotsiaaldemokraadid), millele on viide juba avalehel. Teistest parteiveebidest saab alla laadida blanketi (Keskerakond, Rahvaliit, Vasakpartei, Iseseisvuspartei, Kristlikud Demokraadid, Vabariiklik Partei). Samas võiks mitmel puhul ette heita, et leheküljel on täpsustamata, kuhu tuleks täidetud avaldus liitumissoovi korral saata.

Listiga liitumine

Erakonna listiga liitumist reklaamivad oma kodulehtedel Keskerakond, Res Publica ja Konstitutsioonierakond. Mõnevõrra selgusetuks jääb vaid, kas need listid on mõeldud ainult liikmetele või ka teistele huvilistele. Siinkohal on huvitav märkida, et Res Publica kodulehelt leiab nimekirja erakonna kõikidest debatelistidest (s.h. juhtorganid, allorganisatsioonid, nende eestseisused jne.), mida on kokku tervelt 193.

Otsingumootor

Otsingumootor on olemas kõigi parlamendierakondade (v.a. Rahvaliit ja Sotsiaaldemokraadid) lehekülgedel ning Konstitutsioonierakonna lehel. Üldiselt on otsingulahtrid kergesti leitavad, kuid mõnevõrra kummastavalt puudub see Isamaaliidu avalehel.

Annetused ja erakonna väljaannete müük

Üllataval kombel ei leia mitmete erakondade lehekülgedelt üleskutset annetuste tegemiseks ega isegi arveldusarve numbrit. Avalehelt leiab sellekohase info või viite Reformierakonna, Isamaaliidu, Kristlike Demokraatide ning Vasakpartei lehel. Res Publica ja Sotsiaaldemokraatide lehel on arveldusarve number olemas, kuid seda pole kuigi lihtne leida (Res Publical rubriigis „inimesed ja kontaktid>toetajad”, Sotsiaaldemokraatidel viitest „Erakonnast”, mis esmapilgul näib avavat ainult viidete menüü). Keskerakonna, Rahvaliidu ja eelpool mainimata parlamendiväliste erakondade kodulehekülgedelt arveldusarve numbrit leida ei õnnestunud. Keskerakonna avaleht on eripärane selle poolest, et see on ainuke silmatorkav juhus, kus reklaamitakse erakonnaga seonduva kirjanduse ostmist (Edgar

Savisaare raamat „Peaminister”). Sellele lähedaseks võiks ehk pidada Rahvaliidu logo ja helina mobiiltelefoni laadimise võimalust.

Uudsed elemendid

Internet on alati olnud kiiresti arenev meedia. Seetõttu leiab eesti erakonnaveebides korduvaid elemente, mis veel sajandivahetusel tavalised polnud ega mahtunud Pippa Norrise veebilehtede sisu klassifikatsiooni. Silmatorkavaimaks ning demokraatia arendamise seisukohalt potentsiaalselt väga oluliseks on erakondade regulaarsed väljaanded. Nagu eelpool mainitud, oli umbes kuue aasta eest kaunis sage parteiveebide element võimalus tellida endale erakonna elektroonilist uudiskirja. Tänapäeva Eestis on see sisuliselt asendunud internetis üleväl olevate erakondade ajalehtedega. Väljaanded on kättesaadavad kõigi parlamendierakondade kodulehekülgedelt ning Vasakparteil ja Kristlikel Demokraatidel. Riigikogu erakondade (v.a. Isamaaliit) ajalehtede arhiivid ulatuvad paari aasta taha, Keskerakonna väljaande Kesknädal oma lausa kuue aasta taha. Kesknädal paistab silma ka selle poolest, et see väljaanne ületab tavalise erakondliku uudiskirja mahu ja ta pole internetis allalaaditava failina vaid eraldi portaalina. Samuti on ajalehel oma raadioversioon. Keskerakonnal on lisaks Kesknädalale veel kaks väljaannet, mis on loetavad ka internetis – Seitse Päeva ning venekeelne Pravo i Pravda.

Märkimist väärrib ka see, et kolme erakonna (Res Publica, Reformierakond, Sotsiaaldemokraadid) avalehelt on võimalik erakonna liikmetel siseneda siseveebi. Res Publical on lisaks üldisele ka eraldi eestseisuse siseveeb. Tulenevalt Eesti Erakonnaseadusest on erakondade liikmete nimekirjad avalikud ning kättesaadavad Äriregistri erakondade andmebaasi kaudu. Kolm erakonda – Res Publica, Reformierakond ja Isamaaliit – on oma (eeldatavasti jooksvalt värskendatud) liikmete nimekirjad ka kodulehele pannud, Vasakpartei lehelt viib link Äriregistri nimekirjale. Sarnaselt enamiku eesti ajalehtede lehekülgedele on Rahvaliit, Isamaaliit ja Konstitutsioonierakond oma avalehele pannud külastajate küsitluse poliitiliselt aktuaalsetel teemadel.

LISA Kokkuvõte erakonnaveebide elementidest (seisuga mai lõpp 2006)

Parlamendierakonnad

	Kesk	RP	Reform	Rahvaliid	Isamaaliit	SDE
Informatiivsed elemendid						
Rahastamisaruanded	+	+	+	+	+	+
Ajalugu	+	+	+		+	+
Organisatsioon	+	+	+	+	+	+
Uudised/pressiteated	+	+	+		+	+
Programm	+	+	+	+	+	+
Viited välislehtedele		+		+	+	+
Kongress/suurekogu	+	+		(+)	+	
Sündmuste kalender		+	+		+	
Piirkonnad	+	+	+	+	+	+
Põhikiri	+	+	+	+	+	+
Inglise k	+	+			+	+
Vene k		+		+		+
Liidri info		+	+			
Sidusorganisatsioonid						
noored	+	+	+	+	+	+
naised	+	+	+	+	+	
teised	omavalitsus- kogu, jalgpalliklubi	ettevõtjad, eakad, jalgpalliklubi	eakad		seniorid, ettevõtjad, sportlas- ühendus, rahvus- kultuuri ühendus	
Multimeedia		valimisklipid	valimisklipid, vanad mängud	logo ja helin mobiili		valimisklipid
Erakonna ajaleht	+ (3)	+	+	+	+	+
Liikmete nimekirjad		+	+		+	
Kommunikatiivsed elemendid						
Välkpost	+	+	+	+	+	+
Sõnumi vorm	+		+	+		
Liitumine	blankett	vorm	vorm	blankett	vorm	vorm
Listiga liitumine	+	+				
Otsingumootor	+	+	+		+	
Annetused/kontonumber		+	+		+	
Siseveeb		+	+			+
Küsitlus				+	+	

Parlamendivälised erakonnad

	Vasakpartei	Iseseisvusp.	Kristl. Dem.	Konstitutsiooni- erakond	Vene Erakond	Vabariiklik partei
Informatiivsed elemendid						
Rahastamisaruanded	+					+
Ajalugu	+		+	+	+	
Organisatsioon	+	+	+	+	+	
Uudised/pressiteated	+	+	+	+		+
Programm	+	+	+	+	+	+
Viited välislehtedele	+		+	+		
Kongress/suurekogu	+	(+)		+	(+)	
Sündmuste kalender						
Piirkonnad	+	+	+	+		
Põhikiri	+	+	+		+	+
Inglise k	+			+		+
Vene k (eesti k*)	+		+	+	*	
Liidri info						
Sidusorganisatsioonid						
noored	+			(+)		
naised	+			+		
teised						
Multimeedia	„Internatsionaali” mp3-d					
Erakonna ajaleht	+		+			
Liikmete nimekirjad	(+) Äriregistri viide					
Kommunikatiivsed elemendid						
Välkpost	***	+	+	+	+	+
Sõnumi vorm		+		+		
Liitumine	blankett	blankett	(„varia”)			blankett
Listiga liitumine				+		
Otsingumootor				+		
Annetused/kontonumber	+		+		+	
Siseveeb				+		
Küsitlus				+		

* – avaldab vene keeles, eestikeelne, ** – erakonna juhi aadressi ei leia